

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่1-2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 -2

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันทั้งโดยรวม และรายด้าน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 64 คน และครูผู้สอน จำนวน 970 คน รวมทั้งหมด 1,034 คน จากจำนวนโรงเรียน 64 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 322 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 57 คน และครูผู้สอน จำนวน 265 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปทดลองใช้กับโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 45 คน และนำมาหาค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 และผู้บริหารโรงเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนัดหมายวัน

เวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 322 ชุด ได้รับคืน 322 ชุด คิดเป็น 100 %

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามสถานภาพและ ขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน
2. เปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน โดยใช้ *t-test*

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.41$) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X} = 3.38$) ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.34$) และด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.29$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูป

โรงเรียนและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 8 ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และแรงงานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.43$) ข้อ 9 โรงเรียนปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้นและจัดระบบการดูแล บำรุงรักษาความสะอาด

สวยงาม ร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.42$) และข้อ 10 มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.36$)

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 18 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันตามแนวระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=3.49$) ข้อ 16 มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้า มีความมั่นคงในอาชีพและมีขวัญกำลังใจ ($\bar{X}=3.46$) และข้อ 11 ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ที่สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และจริงจัง ($\bar{X}=3.45$)

ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูป การศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 25 จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ($\bar{X}=3.40$) ข้อ 31 โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการ เรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนรู้จักป้องกันตนเองให้ปราศจากโรคและ สิ่งเสพติด มีเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X}=3.40$) และ 23 องค์กร ชุมชนและ ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้และสถานที่ฝึก สำหรับนักเรียน ($\bar{X}=3.39$)

ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูประบบ บริหารการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ใน ระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 36 โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการตามภารกิจของโรงเรียน ในแผนปฏิบัติการตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน ($\bar{X}=3.44$) ข้อ 35 กรรมการสถานศึกษา องค์กรท้องถิ่น ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่าง สม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.41$) ข้อ 38 โรงเรียนมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องนำผลที่ได้ มาปรับปรุงพัฒนางานกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.41$)

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

1) ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.57$) ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.54$) และด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X} = 3.52$) อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือข้อ 9 โรงเรียนปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้นและจัดระบบการดูแลบำรุงรักษาความสะอาดสวยงาม ร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.75$) ข้อ 8 ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สนับสนุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์และแรงงานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.63$) และข้อ 5 โรงเรียนจัดให้มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำห้องส้วม อาคารเอนกประสงค์ สนามกีฬาอย่างครบถ้วนและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.63$) อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 2 จัดทำแผนแม่บทพัฒนาโรงเรียนตามภารกิจหลักทุกด้าน ($\bar{X} = 3.49$) ข้อ 10 มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.38$) และข้อ 1 โรงเรียนมีการวางแผน/โครงการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ($\bar{X} = 3.29$)

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ข้อ 18 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันตามแนวระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.77$) ข้อ 19 จัดให้มีบุคลากรภายนอกองค์กรชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรหรือแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.64$) และข้อ 14

โรงเรียนมีครูผู้สอนและบุคลากรอื่นครบตามเกณฑ์ ($\bar{X}=3.59$) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ข้อ 13 ครูมีจิตสำนึกรับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ($\bar{X}=3.49$) และข้อ 20 มีการจัดทำสรุปรายงานการปฏิบัติงาน จัดทำเพิ่มสะสมผลงาน การนำเสนอ ผลงานของครูผู้สอนที่เกิดจากการพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=3.45$)

ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษา ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 32 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ($\bar{X}=3.66$) ข้อ 31 โรงเรียนจัด ให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนรู้จักป้องกันตนเองให้ปราศจาก โรคและสิ่งเสพติด มีเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X}=3.61$) และข้อ 23 องค์กร ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้และ สถานที่พักสำหรับนักเรียน ($\bar{X}=3.57$) อยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 27 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ห้องสมุด ($\bar{X}=3.50$) ข้อ 21 โรงเรียนมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและการพัฒนา ประเทศ ($\bar{X}=3.49$) และ ข้อ 26 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียน แสวงหาความรู้และปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตประจำวัน ($\bar{X}=3.42$)

ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 40 โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของ โรงเรียน ($\bar{X}=3.63$) ข้อ 36 โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการตามภารกิจของโรงเรียนในแผนปฏิบัติการตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน ($\bar{X}=3.57$) และข้อ 34 บริหารโรงเรียนโดยใช้แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิรูปโรงเรียน ($\bar{X}=3.56$) อยู่ใน ระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ข้อ 33 โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิบัติตามแผน

อย่างจริงจัง ($\bar{X}=3.45$) และข้อ 38 โรงเรียนมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.36$)

2) ครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X}=3.37$) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X}=3.35$) ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.31$) และด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X}=3.24$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 8 ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และแรงงานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.39$) ข้อ 9 โรงเรียนปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้นและจัดระบบการดูแล บำรุงรักษาความสะอาดสวยงาม ร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.35$) และข้อ 10 มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.35$)

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 16 มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้า มีความมั่นคงในอาชีพและมีขวัญกำลังใจ ($\bar{X}=3.44$) และข้อ 11 ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ที่สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง ($\bar{X}=3.44$) ข้อ 18 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันตามแนวระบอบประชาธิปไตย

ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 25 จัดการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ($\bar{X}=3.41$) ข้อ 31 โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนรู้จักป้องกันตนเองให้ปราศจากโรคและสิ่งเสพติด มีเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X}=3.36$) และข้อ 23 องค์กร ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้และสถานที่ฝึกสำหรับนักเรียน ($\bar{X}=3.35$)

ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 38 โรงเรียนมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.43$) ข้อ 36 โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการตามภารกิจของโรงเรียนในแผนปฏิบัติการตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน ($\bar{X}=3.41$) และข้อ 35 กรรมการสถานศึกษา องค์กรท้องถิ่น ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.38$)

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X}=3.42$) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X}=3.40$) ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.36$) และ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X}=3.31$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 8 ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์แรงงาน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.43$) ข้อ 9 โรงเรียนปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้น และจัดระบบการดูแล บำรุงรักษาความสะอาดความสวยงาม ร่มรื่นรอบๆ บริเวณโรงเรียน อยู่เสมอ ($\bar{X}=3.42$) และ ข้อ 10 มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.36$)

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 18 ส่งเสริมและสนับสนุน ให้บุคลากรทำงานร่วมกันตามแนวระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=3.49$) ข้อ 16 มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้า มีความมั่นคงในอาชีพและมีขวัญกำลังใจ ($\bar{X}=3.46$) และข้อ 11 ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ที่สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง ($\bar{X}=3.45$)

ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ข้อ 25 จัดการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนรู้ภาษา อังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ($\bar{X}=3.40$) ข้อ 31 โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักป้องกันตนเองให้ปราศจากโรคและสิ่งเสพติด มีเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X}=3.40$) และข้อ 23 องค์กร ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้และสถานที่ฝึกสำหรับนักเรียน ($\bar{X}=3.39$)

ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือข้อ 36 โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการตามภารกิจของโรงเรียนให้แผนปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน ($\bar{X}=3.44$) ข้อ 38 โรงเรียนมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.41$) และข้อ 37 มีการจัดทำคู่มือเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ครบทุกด้านทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ อาคารสถานที่ ความสัมพันธ์กับชุมชนและงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=3.39$)

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

1) ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X}=3.47$) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X}=3.39$) ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.36$) และด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X}=3.35$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านที่ 1 การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 5 โรงเรียนจัดให้มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำห้องส้วม อาคารเอนกประสงค์ สนามกีฬาอย่างครบถ้วนและเหมาะสม ($\bar{X}=3.48$) ข้อ 6 โรงเรียนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.47$) และข้อ 8 ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์แรงงานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.46$)

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 11 ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ที่สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง ($\bar{X}=3.54$) ข้อ 18 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันตามแนวระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=3.53$) และ ข้อ 12 ครูมีการเตรียมการสอน แผนการสอน และการประเมินผลที่มีคุณภาพ ($\bar{X}=3.53$) อยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 17 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและแสวงหาความรู้และสร้างนวัตกรรมเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.50$) ข้อ 16 มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้า มีความมั่นใจในอาชีพ และมีขวัญกำลังใจ ($\bar{X}=3.50$) ข้อ 15 มีการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมประชุม สัมมนาอบรมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.44$)

ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกโรงเรียนข้อ 21 มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการพัฒนาประเทศ ($\bar{X}=3.42$) ข้อ 23 องค์กร ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้และสถานที่ฝึกสำหรับนักเรียน ($\bar{X}=3.40$) และข้อ 22 มีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.39$)

ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 36 โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการตามภารกิจของโรงเรียนให้แผนปฏิบัติการตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน ($\bar{X}=3.46$) ข้อ 39 มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและทันสมัย

ตลอดจนการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้บุคลากร ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ($\bar{X}=3.45$) และข้อ 38 โรงเรียนมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง นำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.44$)

2) ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X}=3.37$) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X}=3.37$) ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.33$) และด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X}=3.26$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 8 ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์แรงงานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.41$) ข้อ 9 โรงเรียนปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้นและจัดระบบการดูแล บำรุงรักษาความสะอาดความสวยงาม ร่มรื่นรอบๆ บริเวณโรงเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.41$) และ ข้อ 10 มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.36$)

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 18 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันตามแนวระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=3.47$) ข้อ 16 มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้า มีความมั่นคงในอาชีพและมีขวัญกำลังใจ ($\bar{X}=3.43$) และ ข้อ 15 มีการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมประชุม สัมมนาอบรมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.42$)

ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ข้อ 25 จัดการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนรู้ภาษา อังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ($\bar{X}=3.42$) ข้อ 31 โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักป้องกันตนเองให้ปราศจากโรคและสิ่งเสพติด มีเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X}=3.42$) และข้อ 23 องค์กร ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้และสถานที่ฝึกสำหรับนักเรียน ($\bar{X}=3.38$)

ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านที่ การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 36 โรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการตามภารกิจของโรงเรียนให้แผนปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน ($\bar{X}=3.42$) ข้อ 35 กรรมการสถานศึกษา องค์กรท้องถิ่น ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.42$) และข้อ 38 โรงเรียนมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.40$)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กและในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาและด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนในด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 -2 อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า ในการนำนโยบายและแผนการทำงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ได้วางไว้สู่การปฏิบัติอาจทำได้ไม่ทั่วถึง มีอุปสรรคและข้อบกพร่อง และไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของแต่ละพื้นที่ อาจเนื่องมาจากสภาพความพร้อมทางด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมของอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ทักษะความชำนาญและศักยภาพในการทำงานของบุคลากร อาจมีอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพของชุมชน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการประสานงานกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ในบทบาทของผู้บริหารที่ต้องมีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการวางแผนในการทำงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ชัดเจน มีการวางแผนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอาคารสถานที่และมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความร่วมมือจากองค์กร ชุมชนท้องถิ่นเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนและมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน ตลอดจน

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยณรงค์แสงคำ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ขนาดที่ 2 ขนาดที่ 3 และขนาดที่ 4 ใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า การปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา ส่วนการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า สภาพความพร้อมของงบประมาณที่ได้รับสนับสนุน ความพร้อมของบุคลากรในการทำงาน อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน อาจทำให้งานมีอุปสรรค ขอบกพร่องและล่าช้าไม่พัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประสพ ขอดเมชัย (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ของกระทรวงศึกษาธิการ ของครูในเขตการศึกษา 9 พบว่า ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีระดับการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ของครู ในเขตการศึกษา 9 โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านที่ 1 การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คณะผู้ทำงานควรมีการปรับปรุงบทบาทในการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน มีแนวทางในการทำงานและการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร ที่สอดคล้องกับสภาพชุมชนและง่ายต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ ควรมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและบุคลากรที่สามารถทำงานและเสียสละได้อย่างเต็มที่เพื่อให้มีการพัฒนาการทำงานอยู่ตลอดเวลา

และมีผลงานที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ของ เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการ ปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ลอว์เรนซ์ (Lawrence. 1996 : 534) ได้ศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา บทบาทความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ ของครูใหญ่ ตลอดจนโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของโรงเรียน ให้การศึกษาในโรงเรียน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมมิลเบอร์รี่ โรงเรียนมัธยมราไนท์ และโรงเรียนมัธยมคิง ผลการศึกษาและเมื่อพิจารณาในแง่การจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ (accountability) ผู้ใหญ่ จะต้องมีความบทบาทเป็นผู้จัดการทั้งในเรื่องงบประมาณ การประเมินบุคคล และการควบคุมดูแล และมีบทบาทเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เช่น เป็นผู้มีส่วนร่วม เป็นผู้สืบค้นและเป็นผู้ ประสานเชื่อมโยง นอกจากนี้ในการเสริมสร้างให้เปิดโรงเรียนที่เป็นประชาธิปไตยอย่าง แท้จริง การเปลี่ยนแปลง เช่น ระบบของการศึกษาที่เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อหลายฝ่ายที่เข้ามา มี ส่วนร่วมที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เช่น ผลการเรียนของนักเรียน การทำงานทำได้ของ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ครูใหญ่จะต้องให้นิยามสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพ ในด้าน การสร้างขนบธรรมเนียมใหม่ให้กับโรงเรียนในด้านการประเมินตนเอง และการสร้าง สิ่งใหม่ ๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลข้อมูล การตัดสินใจร่วมกันอย่างจริงจัง ของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า ข้อ 1 โรงเรียนมีการวางแผน/โครงการตาม แนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และ ข้อ 2 จัดทำแผนแม่บทพัฒนาโรงเรียนตามภารกิจหลัก ทุกด้าน ซึ่งทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันแสดงให้เห็นว่า ควรมีการปรับปรุงบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางแผนในการทำงาน ด้านการปฏิรูปการศึกษาที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งมอบหมายงานแก่บุคลากรที่เหมาะสม มีการ วางแผนในการทำงานและกำหนดแนวทางในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ศึกษาข้อมูล สถานศึกษาเพื่อประกอบการวางแผนแม่บทพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารให้การสนับสนุนการทำงานอย่างจริงจัง การให้ขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่บุคลากร ตลอดจนมีการนิเทศ ติดตามงาน การประเมินผลการทำงาน การให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการทำงานแต่ละ ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อำนวย คงสมมาศ (2542 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา

การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านสมเด็จ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และ การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินการตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังพบว่ามีปัญหาสำคัญในการดำเนินการบางอย่าง คือ บุคลากรมีภาระงานมากขึ้น จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา และงบประมาณไม่เพียงพอ ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนแก้ไขปัญหาเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าผู้บริหารเป็นผู้กำหนดบทบาทและวางแผนในการทำงาน นำนโยบายสู่การปฏิบัติ และได้มีการจัดทำภารกิจหลัก ๆ ในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน มีนโยบายในการพัฒนาอาคารสถานที่และจัดสภาพแวดล้อมและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองทิพย์ สิงห์หลง (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่าข้าราชการครูโดยส่วนรวม จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งและขนาดโรงเรียน มีการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติ 2 - 3 ด้านอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง คือ ด้านการใช้แผนยุทธศาสตร์บริหารโรงเรียน จัดและใช้ห้องปฏิบัติการให้เกิดประโยชน์สูงสุดและด้านใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และสอดคล้องกับการศึกษาของ Zolubos (1998 : 3799) ทำการศึกษาผลกระทบของกฎหมายการปฏิรูปการศึกษา ค.ศ.1993 ต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ.1993 - 1997 โดยคณะกรรมการสภาโรงเรียนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้เน้นระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือให้บุคลากรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นศึกษาใน 4 เรื่อง คือ การปรับปรุงโรงเรียนโดยทั่วไป ประสิทธิภาพของสภาโรงเรียน สภาพแวดล้อม

การทำงานของผู้บริหาร และการพัฒนาด้านวิชาชีพ โดยกำหนดตัวแปรอิสระของผู้บริหารไว้ ดังนี้คือ อายุ เพศ ประสบการณ์ในตำแหน่งและระดับการศึกษา พบว่ามีผลกระทบในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีผลกระทบในด้านการปรับปรุงโรงเรียน ทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ขั้นตอนในการนำนโยบายและการวางแผนลงสู่การปฏิบัติ อาจมีอุปสรรคและข้อบกพร่องซึ่งอาจเนื่องมาจากความพร้อมของบุคลากร งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีน้อย ศักยภาพและทักษะความชำนาญของบุคลากรในการบริหารจัดการทำงาน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณพร สงวนเขียว (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษากระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ลอว์เรนซ์ (Lawrence. 1996 : 534) ได้ศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา บทบาทความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ของครูใหญ่ ตลอดจนโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของโรงเรียน ให้การศึกษาในโรงเรียน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมมิลเบอร์รี่ โรงเรียนมัธยมราไนท์ และโรงเรียนมัธยมคิง ผลการศึกษาและเมื่อพิจารณาในแง่การจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ (accountability) ผู้ใหญ่จะต้องมีบทบาทเป็นผู้จัดการทั้งในเรื่องงบประมาณ การประเมินบุคคล และการควบคุมดูแล และมีบทบาทเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เช่น เป็นผู้มีส่วนร่วม เป็นผู้สืบค้นและเป็นผู้ประสานเชื่อมโยง นอกจากนี้ในการเสริมสร้างให้เปิดโรงเรียนที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การเปลี่ยนแปลง เช่น ระบบของการศึกษาที่เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อหลายฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เช่น ผลการเรียนของนักเรียน การทำงานทำได้ของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ครูใหญ่จะต้องให้นิยามสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพ ในด้านการสร้างขนบธรรมเนียมใหม่ให้กับโรงเรียน ในด้านการประเมินตนเอง และการสร้างสิ่งใหม่ ๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลข้อมูล การตัดสินใจร่วมกันอย่างจริงจังใจของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง เพราะว่า สภาพความพร้อมในเรื่องของงบประมาณ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ทักษะความชำนาญในการทำงานในชุมชน ตลอดจนรูปแบบการบริหารและการสนับสนุนจากผู้บริหารที่ไม่เหมือนกันในแต่ละสถานศึกษา ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยณรงค์ แสงคำ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ขนาดที่ 2 ขนาดที่ 3 และขนาดที่ 4 ใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า ส่วนการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง วาสเดน (Wasden. 1996 : 2316) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงผู้นำในโรงเรียนประถมศึกษา 23 โรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา เช่น เทนเน็ล มลรัฐยูทา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลต่อผู้มีส่วนร่วมของโปรแกรมการศึกษาดังกล่าว เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาในระดับท้องถิ่น มลรัฐ และระดับชาติของอเมริกา เริ่มเป็นระบบมากขึ้น และเปิดโอกาสให้หลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูป พงษ์เพชร ทิพย์วงศ์ (2544 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติตาม กระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยเปรียบเทียบการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษา 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดตั้งกรรมการโรงเรียน ขั้นตอนประเมินความต้องการในการพัฒนา ขั้นตอนสร้างแผนปรับปรุงโรงเรียน ขั้นตอนปฏิบัติตามแผนและทำให้เกิดผลจริง ขั้นตอนรายงานความก้าวหน้าต่อประชาชน และขั้นตอนประเมินและปรับปรุงให้เป็นแผนต่อเนื่อง พบว่า บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและรายขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ยกเว้นบุคลากรโดยรวมเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติในขั้นตอนการจัดตั้งกรรมการโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติในขั้นตอนการจัดตั้งกรรมการโรงเรียน และขั้นตอนประเมินความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและรายขั้นตอนไม่แตกต่างกันผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การศึกษาครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์และการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูใหญ่ประจำการ ครูใหญ่ที่รับตำแหน่งใหม่ ครูและสมาคมผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า แม้ครูใหญ่เป็นบุคคลสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ครูและ

สมาคมผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญที่ช่วยทำให้เป้าหมายของโปรแกรมของโรงเรียน เช่น เทนเน็ล สำเร็จลุล่วงได้ และยังพบว่า มีบางส่วนของทั้ง 3 กลุ่มไม่เห็นด้วย ก็คือ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการย้ายครูใหญ่ และการมีแผนงานและวิธีการดำเนินงานสำหรับ ปีการศึกษาหน้าอย่างเพียงพอ

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า ข้อ 13 ครูมีจิตสำนึกรับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจ ในการปฏิบัติงานอย่างมีความสุข และ ข้อ 20 มีการจัดทำสรุปรายงานการปฏิบัติงาน จัดทำ แฟ้มสะสมผลงาน การนำเสนอผลงานของครูผู้สอนที่เกิดจากการพัฒนาตนเอง ซึ่งทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารมีการปรับปรุงบทบาท ในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างความรักและความสามัคคี และความรักและความเสียสละในการทำงาน โดยการให้ขวัญและกำลังใจ ให้คำยกย่องชมเชยครูผู้ปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอและจริงใจเสมอกัน มีการนิเทศติดตามงาน และให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหาและ อุปสรรคในการทำงาน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองและจัดทำผลงาน แบบสรุปรายงาน การปฏิบัติประจำปี สอดคล้องกับการศึกษาของ ทองพูน โปโสติ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด ร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ดังนี้ ทุกโรงเรียนมีการจัดตั้งกรรมการโรงเรียนและจัดระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษา มีการสร้าง ขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากร มีการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ มีการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีการจัดกระบวนการเรียน การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านปฏิรูปหลักสูตรและด้านปฏิรูป กระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูประบบการบริหาร และการจัดการ และด้านการปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการการ ปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่า ผู้บริหารมีหน้าที่ในการกำหนดแนวทาง งานในการทำงาน วางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อม ที่ดีที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ

การศึกษาของ สุเทน ชูานะ (2542 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ 4 ด้าน คือการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า โดยรวมแล้วผู้บริหารมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง แต่สำหรับครูวิชาการในโรงเรียนเห็นว่า การดำเนินการ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในขั้นตอนของการทำงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอาจมีอุปสรรค ทำให้ไม่สามารถทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเต็มที่ อาจเนื่องมาจากสภาพความพร้อมของบุคลากร ศักยภาพ และทักษะความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนสภาพที่ตั้งของชุมชนอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประสพ ขอดเมษฐ์ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงาน ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ของกระทรวงศึกษาธิการของครูในเขตการศึกษา 9 พบว่า ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีระดับการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ของกระทรวงศึกษาธิการ ของครูในเขตการศึกษา 9 โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่า คณะผู้ทำงานจะ ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและสภาพของผู้เรียน ได้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิทยาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงและเน้นคุณภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม แต่ในสภาพ

ของการปฏิบัติงานจริง ความพร้อมในเรื่องของงบประมาณสนับสนุน นโยบายการบริหาร รูปแบบการบริหารตลอดจนศักยภาพของบุคลากร อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การทำงานไม่พัฒนา เท่าที่ควร จึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชีระ ภูดี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครู โดยรวมและจำแนกตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านกระบวนการเรียน การสอนและด้านหลักสูตร

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ในข้อที่ 26 โรงเรียนมีการกิจกรรมการเรียน การสอนโดยให้นักเรียนแสวงหาความรู้และปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตประจำวัน ข้อ 27 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ข้อ 28 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านดนตรี นาฏศิลป์และศิลปะ และ 30 โรงเรียนจัดให้มีการวัดและประเมินคุณภาพการศึกษาก่อนวัยเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียนกลางปี และปลายปี ตามวัตถุประสงค์และสภาพจริง ซึ่งทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารควรมี การปรับปรุงบทบาทในการส่งเสริม และเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้มากกว่านี้ ควรมี การเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพและตามสภาพจริง การบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ให้เพียงพอและ เหมาะสม ตลอดจนมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการทำงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการพัฒนาปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิทัศน์ จิตรใจ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียน การสอนวิทยาศาสตร์ ตามแนวปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูผู้สอน มีแนวคิดว่าการจัดการเรียน การสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนมีลักษณะเป็นคนช่างสังเกต มีความพยายาม ทำงานอย่างเป็นระบบ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับการดำรงชีวิตและความสามารถของ ผู้เรียน สื่ออุปกรณ์และห้องปฏิบัติการต้องมีความพร้อมและมีมาตรฐาน มีการวัดและประเมิน จาสภาพจริงของผู้เรียนในด้านแนวปฏิบัติ ครูผู้สอนวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงพื้นฐาน ความรู้ ความพร้อมของผู้เรียน สภาพแวดล้อม สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และงบประมาณ

จัดการเรียนการสอนยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการสอดแทรกธรรมชาติ สภาพ ภูมิลักษณ์และความมีชีวิต ในระหว่างการสอน เน้นกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม สื่อที่ครูผู้สอนใช้ทุกครั้งคือ เอกสารประกอบการสอน ยังไม่มีการใช้สื่อที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และการปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนการส่งเสริมให้บุคลากรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน อาจทำได้ไม่เต็มที่และไม่ทั่วถึง อาจเป็นผลมาจากงบประมาณที่สนับสนุนน้อยเกินไป บุคลากรขาดทักษะความชำนาญในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมการเรียนการสอน และการขาดแคลนห้องปฏิบัติการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองพูน โปโสลี (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ดังนี้ ทุกโรงเรียนมีการจัดตั้งกรรมการโรงเรียนและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษา มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากร มีการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านปฏิรูปหลักสูตรและด้านปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ความรู้และทักษะ ความชำนาญของบุคลากรในการทำนโยบายสู่การปฏิบัติ การนำหลักสูตรที่ปรับปรุงและพัฒนาไปใช้กับผู้เรียนทำได้ไม่ทั่วถึง การขาดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ความพร้อมที่ในเรื่องของอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชีระ ภูดี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูโดยรวมและ
 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามแนวทางการ
 ดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน
 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านกระบวนการเรียนการสอนและด้านหลักสูตร

ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนว
 ทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าโรงเรียนจะได้มีการจัดทำ
 แผนปฏิบัติการประจำปี การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาและปฏิรูปโรงเรียน การเสริมสร้าง
 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาระหว่างโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนมีการนิเทศติดตาม
 อย่างต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารงานอยู่เสมอ แต่ในสภาพของการ
 ปฏิบัติงานจริง รูปแบบการบริหาร ศักยภาพของบุคลากร ความแตกต่างของสภาพพื้นที่
 งบประมาณที่ได้รับจัดสรร อาจเป็นผลทำให้การบริหารงานทำได้ไม่ทั่วถึงและมีอุปสรรค
 ขอบกพร่อง ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประสพ ขอดเมชัย
 (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงาน ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา
 ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ของกระทรวงศึกษาธิการของครูในเขตการศึกษา
 9 พบว่า ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญ
 ศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีระดับ
 การปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
 ของกระทรวงศึกษาธิการ ของครูในเขตการศึกษา 9 โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับ
 ปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธี บุญถื่อ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา
 การปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา :
 ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนเขว้าไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน คือ
 การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูป
 หลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า
 ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โรงเรียนได้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา
 และวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว และแผนปรับปรุงสถานศึกษามียุทธวิธีประชาสัมพันธ์
 การช่วยเหลือนักเรียนยากจน การปรับปรุงพัฒนาบริเวณโรงเรียน สร้างบรรยากาศ
 ในการเรียนรู้และบริการด้านวัสดุสิ่งของแก่ชุมชน ปัญหาคือ งบประมาณในการพัฒนา
 ไม่เพียงพอ บุคลากรมีภาระงานมาก และระบบการใช้น้ำไม่ประหยัด สาเหตุเนื่องจาก

งบประมาณน้อย อัตราค่าจ้างในแต่ละปีการศึกษาไม่สอดคล้องกับนักเรียน และขาดการวางแผน การใช้น้ำอย่างเป็นระบบในโรงเรียน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน ได้ส่งครูหรือตัวแทนแกนนำต่าง ๆ เข้าอบรม สัมมนาให้เกิดทักษะ สามารถจัดทำเอกสาร แสดงข้อมูลสารสนเทศ มีการรวบรวมผลงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ปัญหาคือ ครูบางคน มีภาระงานมาก บางคนขาดความกระตือรือร้น และมีการใช้วิธีการสอนแบบเดิมไม่เน้น นักเรียนเป็นศูนย์กลาง สาเหตุเนื่องจากบุคลากรมีน้อย และครูบางคนขาดจิตสำนึกในการ ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรกำหนด การสอนปฏิบัติจริงในเรื่องของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาที่พบคือ การเรียนการสอนไม่สนองตอบต่อความต้องการของ ผู้ปกครอง และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน สาเหตุเนื่องจาก กระแสความต้องการของผู้ปกครองสวนทางกับหลักการของหลักสูตร รวมทั้งงบประมาณ มีจำกัด และด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โรงเรียนได้จัดหาเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มาช่วยบริหารงานเพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ทั้งการเก็บข้อมูล การนำเสนอ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ ทางสื่อและคำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ปัญหาที่พบคือ ชุมชนไม่มีเวลาเข้าร่วมบริหารงาน ได้อย่างเต็มที่ และบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการบริหาร งบประมาณ บุคลากรและสถานที่ สาเหตุเนื่องจากการประกอบอาชีพและความไม่เข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ใหม่ของผู้ปกครองและผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับทีมงาน

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า ในข้อ 33 โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี และปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง และ ข้อ 38 คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตั้งแต่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การวางแผน จนถึง การประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันอยู่ในระดับ ปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ควรมีการปรับบทบาทในการปรับปรุงพัฒนาแผนปฏิบัติการของ สถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา มีการวางแผนและกำหนดแนวทาง ในการทำงานตามแผนที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งและมอบหมายบุคลากรในการทำงานที่เหมาะสม มีการประสานงานที่ดีในการทำงาน ตลอดจนมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการทำงาน อย่างต่อเนื่องเพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาและอุปสรรค สอดคล้องกับการศึกษา ของ พงษ์เพชร ทิพย์วงศ์ (2544 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติตามกระบวนการ ปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง

จังหวัดนครพนม โดยเปรียบเทียบการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษา 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดตั้งกรรมการโรงเรียน ขั้นตอนประเมินความต้องการในการพัฒนา ขั้นตอนสร้างแผนปรับปรุงโรงเรียน ขั้นตอนปฏิบัติตามแผนและทำให้เกิดผลจริง ขั้นตอนรายงานความก้าวหน้าต่อประชาชน และขั้นตอนประเมินและปรับปรุงให้เป็นแผนต่อเนื่อง พบว่า บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและรายขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ยกเว้นบุคลากรโดยรวม เห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติในขั้นตอนการจัดตั้งกรรมการโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในขั้นตอนการจัดตั้งกรรมการโรงเรียนและขั้นตอนประเมินความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและรายขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่า ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบดูแลในการวางแผนการทำงาน การนำนโยบายที่ได้รับมอบหมายสู่การปฏิบัติ จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี กรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน การใช้ข้อมูลชุมชนเพื่อวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการนิเทศติดตามผลการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยณรงค์ แสงคำ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ขนาดที่ 2 ขนาดที่ 3 และขนาดที่ 4 ใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า ส่วนการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง วอสเดน (Wasden. 1996 : 2316) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงผู้นำในโรงเรียนประถมศึกษา 23 โรง ในโรงเรียนประถมศึกษา เซนเทนเนียล มลรัฐยูทา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนร่วมของโปรแกรมการศึกษาดังกล่าว เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาในระดับท้องถิ่น มลรัฐ และระดับชาติของอเมริกา เริ่มเป็นระบบมากขึ้น และเปิดโอกาสให้หลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การศึกษาครั้งนี้

ใช้การสัมภาษณ์และการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูใหญ่ประจำการ ครูใหญ่ที่รับตำแหน่งใหม่ ครูและสมาคมผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า แม้ครูใหญ่เป็นบุคคลสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ครูและสมาคมผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญที่ช่วยทำให้เป้าหมายของโปรแกรมของโรงเรียนชนบทเนี่ยลสำเร็จลุล่วงได้ และยังพบว่า มีบางส่วนที่ทั้ง 3 กลุ่มไม่เห็นด้วย ก็คือความวิตกกังวลเกี่ยวกับการย้ายครูใหญ่ และการมีแผนงานและวิธีการดำเนินงานสำหรับปีการศึกษาหน้าอย่างเพียงพอ

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าจะได้มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานแก่บุคลากร มีคณะผู้รับผิดชอบในการทำงานด้านต่าง ๆ องค์กรท้องถิ่น ชุมชน และผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน แต่ในสภาพการทำงานในพื้นที่อาจมีอุปสรรคและข้อบกพร่อง เนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การประสานงานกับชุมชน และวิทยากรท้องถิ่นในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอาจทำได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณพร สงวนเขียว (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษากระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิ บุญถิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนเขาวไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โรงเรียนได้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว และแผนปรับปรุงสถานศึกษา มียุทธวิธีประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือนักเรียนยากจน การปรับปรุงพัฒนาบริเวณโรงเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และบริการด้านวัสดุสิ่งของแก่ชุมชน ปัญหาคืองบประมาณในการพัฒนาไม่เพียงพอ บุคลากรมีภาระงานมาก และระบบการใช้น้ำไม่ประหยัด สาเหตุเนื่องจากงบประมาณน้อย อัตราค่าจ้างในแต่ละปีการศึกษาไม่สอดคล้องกับนักเรียน และขาดการวางแผนการใช้น้ำอย่างเป็นระบบในโรงเรียน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทาง

การศึกษา โรงเรียนได้ส่งครูหรือตัวแทนแกนนำต่าง ๆ เข้าอบรม สัมมนาให้เกิดทักษะ สามารถจัดทำเอกสารแสดงข้อมูลสารสนเทศ มีการรวบรวมผลงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ปัญหาคือ ครูบางคนมีภาระงานมาก บางคนขาดความกระตือรือร้น และมีการใช้วิธีการสอนแบบเดิมไม่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สาเหตุเนื่องจากบุคลากรมีน้อย และครูบางคนขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกำหนด การสอนปฏิบัติจริงในเรื่องของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาที่พบคือ การเรียนการสอนไม่สนองตอบต่อความต้องการของผู้ปกครอง และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน สาเหตุเนื่องจากกระแสความต้องการของผู้ปกครองสวนทางกับหลักการของหลักสูตร รวมทั้งงบประมาณมีจำกัด และด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โรงเรียนได้จัดหาเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มาช่วยบริหารงานเพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ทั้งการเก็บข้อมูล การนำเสนอ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อและกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ปัญหาที่พบคือ ชุมชนไม่มีเวลาเข้าร่วมบริหารงานได้อย่างเต็มที่ และบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการบริหารงบประมาณ บุคลากรและสถานที่ สาเหตุเนื่องจากการประกอบอาชีพและความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ใหม่ของผู้ปกครองและผู้บริหาร ไม่ให้ความสำคัญกับทีมงาน

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า ในสภาพการบริหารงานในสถานศึกษา แม้ว่าผู้บริหารและบุคลากรจะได้มีการวางแผนการทำงาน การวางแผนในการจัดอาคารสถานที่ให้พร้อมและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแล้วก็ตาม แต่ในสภาพของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ความพร้อมของบุคลากร การขาดแคลนห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการทำงาน อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การบริหารจัดการทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่พัฒนามากเท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิ บุญถนอม (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเขว้าไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า ด้านการปฏิรูปโรงเรียน

และสถานศึกษา โรงเรียนได้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งระยะสั้น และระยะยาว และแผนปรับปรุงสถานศึกษา มียุทธวิธีประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือนักเรียน ยากจน การปรับปรุงพัฒนาบริเวณโรงเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และบริการด้านวัสดุ สิ่งของแก่ชุมชน ปัญหาคือ งบประมาณในการพัฒนาไม่เพียงพอ บุคลากรมีภาระงานมาก และระบบการใช้น้ำไม่ประหยัด สาเหตุเนื่องจากงบประมาณน้อย อัตรากำลังในแต่ละปี การศึกษาไม่สอดคล้องกับนักเรียน และขาดการวางแผนการใช้น้ำอย่างเป็นระบบในโรงเรียน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนได้ส่งครูหรือตัวแทนแกนนำต่าง ๆ เข้าร่วม สัมมนาให้เกิดทักษะ สามารถจัดทำเอกสารแสดงข้อมูลสารสนเทศ มีการรวบรวม ผลงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ปัญหาคือ ครูบางคนมีภาระงานมาก บางคนขาดความ กระตือรือร้น และมีการใช้วิธีการสอนแบบเดิมไม่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สาเหตุเนื่องจาก บุคลากรมีน้อย และครูบางคนขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกำหนด การสอน ปฏิบัติจริงในเรื่องของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาที่พบคือ การเรียน การสอนไม่สนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน สาเหตุเนื่องจากกระแสความต้องการของผู้ปกครองสวนทางกับ หลักการของหลักสูตร รวมทั้งงบประมาณมีจำกัด และด้านการปฏิรูประบบการบริหาร การศึกษา โรงเรียนได้จัดหาเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มาช่วยบริหารงานเพื่อเพิ่ม ความสะดวก รวดเร็ว ทั้งการเก็บข้อมูล การนำเสนอ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ บริหารงานโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อและกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ปัญหาที่พบ คือชุมชนไม่มีเวลาเข้าร่วมบริหารงานได้อย่างเต็มที่ และบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในเรื่องการบริหารงบประมาณ บุคลากรและสถานที่ สาเหตุเนื่องจาก การ ประกอบอาชีพและความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ใหม่ของผู้ปกครองและผู้บริหารไม่ ให้ ความสำคัญกับทีมงาน

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนว ทิศทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า สภาพความพร้อมของ โรงเรียนขนาดเล็กในเรื่องของงบประมาณที่ได้รับสนับสนุน การขาดแคลนบุคลากร สภาพ ที่ตั้งของสถานศึกษา ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ศักยภาพและทักษะความชำนาญในการบริหารจัดการของบุคลากรและลักษณะการบริหารงาน ของผู้บริหาร อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การทำงานมีอุปสรรคและข้อบกพร่อง ส่งผลกระทบต่อ

ประสิทธิภาพของการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธี บุญถื่อ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนเขวไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โรงเรียนได้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว และแผนปรับปรุงสถานศึกษา มียุทธวิธี ประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือนักเรียนยากจน การปรับปรุงพัฒนาบริเวณโรงเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และบริการด้านวัสดุสิ่งของแก่ชุมชน ปัญหาคือ งบประมาณในการพัฒนาไม่เพียงพอ บุคลากรมีภาระงานมาก และระบบการใช้น้ำไม่ประหยัด สาเหตุเนื่องจากงบประมาณน้อย อัตรากำลังในแต่ละปีการศึกษาไม่สมดุลกับนักเรียน และขาดการวางแผนการใช้น้ำอย่างเป็นระบบในโรงเรียน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนได้ส่งครูหรือตัวแทนแทนคนนำต่าง ๆ เข้าอบรม สัมมนาให้เกิดทักษะ สามารถจัดทำ เอกสารแสดงข้อมูลสารสนเทศ มีการรวบรวมผลงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ปัญหาคือ ครูบางคนมีภาระงานมาก บางคนขาดความกระตือรือร้น และมีการใช้วิธีการสอนแบบเดิม ไม่นั่นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สาเหตุเนื่องจากบุคลากรมีน้อย และครูบางคนขาดจิตสำนึก ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกำหนด การสอนปฏิบัติจริงในเรื่องของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาที่พบคือ การเรียนการสอนไม่สนองตอบต่อความต้องการของผู้ปกครอง และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน สาเหตุเนื่องจากกระแสความต้องการของผู้ปกครองสวนทางกับหลักการของหลักสูตร รวมทั้ง งบประมาณมีจำกัด และด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โรงเรียนได้จัดหา เทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มาช่วยบริหารงานเพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ทั้งการ เก็บข้อมูล การนำเสนอ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน มีการ ประชาสัมพันธ์ทางสื่อและกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ปัญหาที่พบคือ ชุมชนไม่มีเวลาเข้าร่วม บริหารงานได้อย่างเต็มที่ และบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการ บริหารงบประมาณ บุคลากรและสถานที่ สาเหตุเนื่องจากการประกอบอาชีพและความไม่ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ใหม่ของผู้ปกครองและผู้บริหาร ไม่ให้ความสำคัญกับทีมงาน

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่า ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จะมีสภาพความพร้อมมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็กก็ตาม แต่ในสภาพการบริหารงานในพื้นที่จริงอาจประสบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของ งบประมาณที่ได้รับสนับสนุน สภาพวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ทักษะความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนขวัญและกำลังใจ ในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อำนวย คงสมมาศ (2542 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านสมเด็จ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และ การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินการตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังพบว่ามีปัญหาสำคัญในการดำเนินการบางอย่าง คือ บุคลากรมีภาระงานมากขึ้น จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา และงบประมาณไม่เพียงพอ ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนแก้ไขปัญหาเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า สภาพความพร้อมในเรื่องของงบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ทักษะความชำนาญในการทำงานของบุคลากร สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญถม หิรัญคำ (2540 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนชุมชนบ้านโคก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า โรงเรียนชุมชนบ้านโคก ได้มีการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน แต่ยังพบว่ามีปัญหา คือ งบประมาณในการดำเนินงานในทุกด้านไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิ บุญถื่อ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โรงเรียนได้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว และแผนปรับปรุงสถานศึกษา มียุทธวิธีประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือนักเรียนยากจน การปรับปรุงพัฒนาบริเวณโรงเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และบริการด้านวัสดุสิ่งของแก่ชุมชน ปัญหาคือ งบประมาณในการพัฒนาไม่เพียงพอ บุคลากรมีภาระงานมาก และระบบการใช้น้ำไม่ประหยัด สาเหตุเนื่องจากงบประมาณน้อย อัตราค่าจ้างในแต่ละปีการศึกษาไม่สอดคล้องกับนักเรียน และขาดการวางแผนการใช้น้ำอย่างเป็นระบบในโรงเรียน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนได้ส่งครูหรือตัวแทนแกนนำต่าง ๆ เข้าอบรม สัมมนาให้เกิดทักษะ สามารถจัดทำเอกสารแสดงข้อมูลสารสนเทศ มีการรวบรวมผลงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ปัญหาคือ ครูบางคนมีภาระงานมาก บางคนขาดความกระตือรือร้น และมีการใช้วิธีการสอนแบบเดิมไม่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สาเหตุเนื่องจากบุคลากรมีน้อย และครูบางคนขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกำหนด การสอนปฏิบัติจริงในเรื่องของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นปัญหาที่พบคือ การเรียนการสอนไม่สนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่เพียงพอทั้งจำนวนนักเรียน สาเหตุเนื่องจากกระแสความต้องการของผู้ปกครองสวนทางกับหลักการของหลักสูตร รวมทั้งงบประมาณมีจำกัด และด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โรงเรียนได้จัดหาเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มาช่วยบริหารงานเพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ทั้งการเก็บข้อมูล การนำเสนอ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อและกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ปัญหาที่พบคือ ชุมชนไม่มีเวลาเข้าร่วมบริหารงานได้อย่างเต็มที่ และบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการบริหารงบประมาณ บุคลากรและสถานที่ สาเหตุเนื่องจากการประกอบอาชีพและความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ใหม่ของผู้ปกครองและผู้บริหาร ไม่ให้ความสำคัญกับทีมงาน

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทั้งในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อ 11 ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ที่สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง ข้อ 12 ครูมีการเตรียมการสอน แผนการสอนและการประเมินผลที่มีคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แม้ว่าใน

โรงเรียนขนาดเล็กจะมีอุปสรรคในเรื่องของ จำนวนบุคลากร สภาพความขาดแคลนทางด้านงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ แต่ในการบริหารจัดการ ผู้บริหารได้มีการวางแผนที่ดีในการทำงาน และวางแผนงานในการทำงานที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้เกิดผลดีต่อการบริหารจัดการด้านการศึกษาให้มากที่สุด มีการนิเทศติดตามการทำงาน การประเมินผลการทำงาน และการให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีสภาพความพร้อมมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็กก็ตาม แต่เนื่องจากความแตกต่างกันในด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมของการทำงาน สภาพความพร้อมของบุคลากร ทักษะความชำนาญในการทำงาน การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการทำงาน อาจทำได้ไม่ทั่วถึงและมีอุปสรรค จึงทำให้มีความคิดเห็นต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณรัตน์ ธงชัย (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน ระดับอนุบาล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน ในระดับอนุบาล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านการพัฒนาบุคลากร เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า การขาดความพร้อมในเรื่องของงบประมาณ อาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การขาดแคลนบุคลากร การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนอาจทำได้ไม่ทั่วถึง และสภาพที่ตั้งของสถานศึกษา ตลอดจนชุมชนและวัฒนธรรมพื้นบ้านอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การทำงานมีอุปสรรคและข้อบกพร่อง ผลงานไม่พัฒนามากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณพร สงวนเขียว (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษากระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูป การศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ลอว์เรนซ์ (Lawrence. 1996 : 534) ได้ศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา บทบาทความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ของครูใหญ่ ตลอดจน โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของโรงเรียน

ให้การศึกษาในโรงเรียน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมมิลเบอรี่ โรงเรียนมัธยมราไนท์ และโรงเรียนมัธยมคิง ผลการศึกษาและเมื่อพิจารณาในแง่การจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ (accountability) ผู้ใหญ่จะต้องมีบทบาทเป็นผู้จัดการทั้งในเรื่องงบประมาณ การประเมินบุคคล และการควบคุมดูแล และมีบทบาทเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เช่น เป็นผู้มีส่วนร่วมเป็นผู้สืบค้นและเป็นผู้ประสานเชื่อมโยง นอกจากนี้ในการเสริมสร้างให้เปิดโรงเรียนที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การเปลี่ยนแปลง เช่น ระบบของการศึกษาที่เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อหลายฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เช่น ผลการเรียนของนักเรียน การหางานทำได้ของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ครูใหญ่จะต้องให้นิยามสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพ ในด้านการสร้างขนบธรรมเนียมใหม่ให้กับโรงเรียนในด้านการประเมินตนเอง และการสร้างสิ่งใหม่ ๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลข้อมูล การตัดสินใจร่วมกันอย่างจริงจังของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่าในสภาพของการปฏิบัติงานจริงนั้น การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การวางแผนในการทำงาน การประสานงานระหว่างคณะผู้ทำงาน ศักยภาพและทักษะความชำนาญในการทำงานของบุคลากร การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และลักษณะของการบริหารจัดการในสถานศึกษา อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การทำงานมีอุปสรรค ถ้าเรามีข้อบกพร่องและไม่พัฒนามากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิ บุญถนอม (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนเขว้าไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โรงเรียนได้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว และแผนปรับปรุงสถานศึกษา มียุทธวิธีประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือนักเรียนยากจน การปรับปรุงพัฒนาบริเวณโรงเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และบริการด้านวัสดุสิ่งของแก่ชุมชน ปัญหาคือ งบประมาณในการพัฒนาไม่เพียงพอ บุคลากรมีภาระงานมาก และระบบการใช้น้ำไม่ประหยัด สาเหตุเนื่องจากงบประมาณน้อย อดร่ากำลังในแต่ละปี การศึกษาไม่สอดคล้องกับนักเรียน และขาดการวางแผนการใช้น้ำอย่างเป็นระบบในโรงเรียน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนได้ส่งครูหรือตัวแทนแกนนำต่าง ๆ

เข้าอบรม สัมมนาให้เกิดทักษะ สามารถจัดทำเอกสารแสดงข้อมูลสารสนเทศ มีการรวบรวมผลงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ปัญหาคือ ครูบางคนมีภาระงานมาก บางคนขาดความกระตือรือร้น และมีการใช้วิธีการสอนแบบเดิมไม่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สาเหตุเนื่องจากบุคลากรมีน้อย และครูบางคนขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกำหนด การสอนปฏิบัติจริงในเรื่องของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาที่พบคือ การเรียนการสอนไม่สนองตอบต่อความต้องการของผู้ปกครอง และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน สาเหตุเนื่องจากกระแสความต้องการของผู้ปกครองสวนทางกับหลักการของหลักสูตร รวมทั้งงบประมาณมีจำกัด และด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โรงเรียนได้จัดหาเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มาช่วยบริหารงานเพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ทั้งการเก็บข้อมูล การนำเสนอ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อและกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ปัญหาที่พบคือ ชุมชนไม่มีเวลาเข้าร่วมบริหารงานได้อย่างเต็มที่ และบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการบริหารงบประมาณ บุคลากรและสถานที่ สาเหตุเนื่องจากการประกอบอาชีพและความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ใหม่ของผู้ปกครองและผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับทีมงาน

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่ามีลักษณะงานบริหารจัดการของผู้บริหาร การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การวางแผนในการทำงาน อาจทำได้มีสอดคล้องกับสภาพของชุมชน การขาดแคลนบุคลากร การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร อาจทำได้ไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับการศึกษาของ พลับพลึง ทาร์ตัน (2544 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้แก่ครูและบุคลากรโดยส่งเข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนา วัสดุอุปกรณ์ มีสภาพดีครั้งหนึ่ง ชำรุดใช้การไม่ได้ครั้งหนึ่ง ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ โรงเรียนบางแห่งยังขาดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายได้ของโรงเรียนและเงินบริจาคของชุมชน

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทาง ปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า การขาดแคลนบุคลากร ในบางสาขาวิชา การได้รับมอบหมายในสอนในรายวิชาที่ไม่ชำนาญ การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน งบประมาณที่ได้รับสนับสนุนมีไม่เพียงพอ ศักยภาพและทักษะ ความชำนาญในการทำงานเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การทำงานมีข้อบกพร่อง ประสิทธิภาพ ของการทำงานด้อยลงและไม่ประสบความสำเร็จมากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พลับพลึง ทาร์ตัน (2544 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิรูปหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้แก่ครูและบุคลากร โดย ส่งเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา วัสดุอุปกรณ์มีสภาพดีครั้งหนึ่ง ชำรุดใช้การไม่ได้ครั้งหนึ่ง ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ โรงเรียนบางแห่งยังขาดความพร้อมในการจัดการเรียน การสอน และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายได้ของโรงเรียนและเงิน บริจาคของชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ประสพ ขอดเมชัย (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงาน ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน ของกระทรวงศึกษาธิการของครูในเขตการศึกษา 9 พบว่า ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีระดับการ ปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูป การศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ของกระทรวงศึกษาธิการ ของครู ในเขตการศึกษา 9 โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตาม แนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ก็ประสบกับปัญหาเดียวกันกับในโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การขาดแคลนบุคลากร ทำให้ได้รับ ภาระงานนอกเหนือจากงานสอนมากขึ้น บุคลากรที่มีอยู่ได้รับมอบหมายในสอนในวิชาที่ไม่ ตรงกับสาขาที่จบมา การได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ การขาดแคลนอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ลักษณะการบริหารงานของผู้บริหารและการได้รับ การสนับสนุน ตลอดจนขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พลับพลึง ทาร์ตัน (2544 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิรูปหลักสูตรและ

กระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้แก่ครูและบุคลากรโดยส่งเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา วัสดุอุปกรณ์มีสภาพดีสิ่งหนึ่ง ชำรุดใช้การไม่ได้สิ่งหนึ่ง ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ โรงเรียนบางแห่งยังขาดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายได้ของโรงเรียนและเงินบริจาคของชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองพูน โพโสลี (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ดังนี้ ทุกโรงเรียนมีการจัดตั้งกรรมการโรงเรียนและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษา มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากร มีการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านปฏิรูปหลักสูตรและด้านปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน

ด้านการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ความแตกต่างของสภาพทางภูมิศาสตร์ของแต่ละสถานศึกษา ลักษณะการบริหารงานของผู้บริหาร ศักยภาพและทักษะความชำนาญในการทำงาน สภาพของชุมชนและวัฒนธรรม อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาโรงเรียนทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่ประสบผลสำเร็จมากเท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของ สุเทน ฐานะ (2542 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ 4 ด้าน คือการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า โดยรวมแล้วผู้บริหารมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง แต่สำหรับครูวิชาการในโรงเรียนเห็นว่าการดำเนินการทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ในการจัดการเรียนการสอน และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายได้ของโรงเรียนและเงินบริจาคของชุมชน

ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารในฐานะผู้กำหนดนโยบายและวางแผนในการทำงาน การมอบหมายงานแก่บุคลากร ควรมีการปรับปรุงบทบาทในการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดบุคลากร การประสานความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนเพื่อให้ได้รับความร่วมมือร่วมใจที่ดีในการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาโรงเรียนให้มีความก้าวหน้า สอดคล้องกับการศึกษาของ Zolubos (1998 : 3799) ทำการศึกษาผลกระทบของกฎหมายการปฏิรูปการศึกษา ค.ศ.1993 ต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ.1993 - 1997 โดยคณะกรรมการสภาโรงเรียนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้เน้นระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือให้บุคลากรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นศึกษาใน 4 เรื่องคือ การปรับปรุงโรงเรียนโดยทั่วไป ประสิทธิภาพของสภาโรงเรียน สภาพแวดล้อมการทำงานของผู้บริหาร และการพัฒนาด้านวิชาชีพ โดยกำหนดตัวแปรอิสระของผู้บริหารไว้ ดังนี้คือ อายุ เพศ ประสบการณ์ ในตำแหน่งและระดับการศึกษา พบว่ามีผลกระทบในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีผลกระทบในด้านการปรับปรุงโรงเรียน และ สอดคล้องกับการศึกษาของ ประสพ ขอดเมชัย (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงาน ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการของครูในเขตการศึกษา 9 พบว่า ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาและ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีระดับการปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ของครูในเขตการศึกษา 9 โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ในสภาพของการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก อาจทำได้ไม่ดีพอและไม่ทั่วถึง เนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณ

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้เน้นระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือให้บุคลากรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นศึกษาใน 4 เรื่อง คือ การปรับปรุงโรงเรียนโดยทั่วไป ประสิทธิภาพของสภาโรงเรียน สภาพแวดล้อมการทำงานของผู้บริหาร และการพัฒนาด้านวิชาชีพ โดยกำหนดตัวแปรอิสระของผู้บริหารไว้ ดังนี้คือ อายุ เพศ ประสบการณ์ในตำแหน่งและระดับการศึกษา พบว่ามีผลกระทบในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีผลกระทบในการปรับปรุงโรงเรียน ทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เพราะว่า ในการนำนโยบายและแผนการทำงานลงสู่การปฏิบัติ การทำงานในสภาพพื้นที่ในแต่ละสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้าน งบประมาณที่ได้รับสนับสนุน จำนวนบุคลากร ศักยภาพและทักษะความชำนาญในการทำงาน ลักษณะการบริหารงานของแต่ละบุคคล การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ขวัญและกำลังใจในการทำงาน ตลอดจนสภาพของชุมชน องค์กรท้องถิ่น วัฒนธรรมในแต่ละชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน และทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรหมพร สงวนเขียว (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษากระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูประถมศึกษ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และองค์ประกอบอื่นๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามสถานภาพพบว่าครูประถมที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติตามกระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการศึกษาของ Zolubos (1998 : 3799) ทำการศึกษาผลกระทบของกฎหมายการปฏิรูปการศึกษา ค.ศ.1993 ต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา ระหว่าง ปี ค.ศ.1993 - 1997 โดยคณะกรรมการสภาโรงเรียนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้เน้นระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือให้บุคลากรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการ

ปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นศึกษาใน 4 เรื่องคือ การปรับปรุงโรงเรียนโดยทั่วไป ประสิทธิภาพของสภาโรงเรียน สภาพแวดล้อมการทำงานของผู้บริหาร และการพัฒนาด้านวิชาชีพ โดยกำหนดตัวแปรอิสระของผู้บริหารไว้ ดังนี้คือ อายุ เพศ ประสบการณ์ในตำแหน่งและระดับการศึกษา พบว่ามีผลกระทบในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีผลกระทบในด้านการปรับปรุงโรงเรียน ทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา และด้านที่ 2 การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านที่ 3 การปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านที่ 4 การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ไม่พบความแตกต่าง อาจเป็นเพราะว่า ในสภาพความพร้อมของโรงเรียนแต่ละขนาดไม่เหมือนกัน ความแตกต่างในเรื่องของงบประมาณที่ได้รับสนับสนุน ความพร้อมของอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาผู้เรียน ความพร้อมของบุคลากรที่ไม่เหมือนกัน สภาพภูมิศาสตร์ ชุมชนและวัฒนธรรม การได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครอง ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการทำงานและการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณรัตน์ ชงชัย (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน ระดับอนุบาล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน ในระดับอนุบาล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านการพัฒนาบุคลากร เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ควรมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อช่วยเสริมสร้างการจัดกิจกรรมที่ประโยชน์และเพื่อพัฒนาโรงเรียน

1.2 ควรมีการศึกษาอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้บุคลากรได้รับความรู้และแนวคิดในการพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา

1.3 ควรมีการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนและผู้สนใจในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและเป็นการปลูกฝัง ให้เยาวชนได้รักท้องถิ่นของตนเอง

1.4 ควรมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารและเกียรติประวัติของโรงเรียน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข่าวสารและข้อมูล และความก้าวหน้าของการบริหารงานและเกียรติประวัติของบุคลากรในโรงเรียน

1.5 ควรมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานและยังเป็นการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เฉพาะเจาะจงด้านใดด้านหนึ่งในเชิงคุณภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นต่อการปฏิรูปการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษา ความคาดหวังของชุมชนต่อการปฏิรูปการศึกษา

2.4 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปการศึกษา